

ANEXA I: MOLDOVA: SCRISOAREA DE INTENȚII

Chișinău, 30 iunie, 2010

Mr. Dominique Strauss-Kahn
Managing Director
International Monetary Fund
700 19th Street NW
Washington, DC 20431 USA

Stimate Domnule Strauss-Kahn,

Activitățile noastre de reformă se desfășoară cu succes. Tensiunile bugetar-fiscale și financiare imediate au slăbit din intensitate, iar Moldova începe să-și revină treptat din recesiune. Pe fundalul îmbunătățirii condițiilor financiare și celor de pe piețele externe, în primul trimestru al anului 2010 s-au observat primele semne de creștere a producției și exporturilor, mai puternice decât se anticipase. Cu toate acestea, economia se confruntă în continuare cu un șir de provocări: ajustarea bugetar-fiscală necesară, combinată cu o redresare doar treptată a remitențelor și cu oportunități limitate de angajare în câmpul muncii restrâng cererea internă; creșterea numărului de împrumuturi bancare nerambursate inhibă activitatea de creditare a economiei; intrările de investiții străine sunt încă scăzute, parțial din cauza incertitudinilor politice; iar inflația a crescut rapid în ultimele luni, fiind alimentată de creșterea prețurilor la resursele energetice și deprecierea nominală recentă a monedei naționale.

În pofida acestor dificultăți, programul se realizează în parametrii conveniți. Toate criteriile cantitative de performanță și țintele indicative planificate pentru sfârșitul lunii martie 2010 au fost respectate. Criteriile de performanță structurale convenite în cadrul programului au fost de asemenea realizate conform planului, și în cea mai mare parte la timp. În particular, am pus în aplicare un plan de acțiuni pentru extinderea rapidă a sistemului de asistență socială bazată pe testarea mijloacelor individuale, care a asigurat deja un grad de acoperire mai bun. Între timp, BNM a analizat și a prezentat Fondului rezultatele studiilor de diagnosticare a tuturor băncilor, realizate de un auditor extern, care au confirmat situația stabilă a băncilor. BNM a pregătit, de asemenea, un pachet de modificări ale legislației privind instituțiile financiare și fondul de asigurare a depozitelor, în scopul consolidării cadrului juridic pentru reglementarea băncilor cu probleme. Aceste modificări ale legislației au fost aprobate de Guvern și, deși cu unele întârzieri, au fost prezentate Parlamentului spre adoptare.

Luând în considerare progresele bune obținute în implementarea programului, solicităm finalizarea primei revizuirii a programului susținut prin Mecanismul extins de creditare și Mecanismul de finanțare extinsă și debursarea sumei respective de 60 milioane de DST. A doua revizuire a programului, în cadrul căreia va fi evaluată corespunderea criteriilor de performanță cantitative și structurale conform situației la sfârșitul lunii septembrie 2010, este preconizată pentru luna decembrie 2010.

Moldova își păstrează angajamentul de a contribui la bunăstarea populației prin reforme care

să promoveze creșterea economică durabilă și reducerea sărăciei. Acest angajament a fost împărtășit și sprijinit de partenerii noștri de dezvoltare în cadrul reuniunii Grupului consultativ de la Bruxelles din martie 2010. În perioada următoare, programul nostru se va concentra pe menținerea unui ritm echilibrat de ajustare bugetar-fiscală, menținerea inflației sub control și acordarea sprijinului băncilor în reluarea creditării economiei, consolidarea stabilității financiare prin intermediul sporirii capacității de supraveghere și planificare în situații de criză, restructurarea sectorului energetic și punerea în aplicare a unor reforme structurale profunde, care vor sprijini reorientarea Moldovei spre o creștere economică bazată pe export.

Credem că politicile stipulate în Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și financiare (MSPEF), anexat, sunt adecvate pentru a atinge aceste obiective, dar vom întreprinde și măsuri adiționale, după necesitate, pentru a atinge scopurile puse. Ne vom consulta cu FMI cu privire la adoptarea unor astfel de măsuri suplimentare înainte de a fi revizuite politicile specificate în MSPEF, în conformitate cu politicile Fondului privind asemenea consultări. Vom furniza Fondului informațiile solicitate pentru monitorizarea progresului pe parcursul implementării programului. De asemenea, ne vom consulta cu Fondul asupra politicilor noastre economice și după expirarea programului, în conformitate cu politicile Fondului privind astfel de consultări, atât timp cât vor exista debursări nerealizate în cadrul tranșelor de credit preconizate.

Cu sinceritate și profund respect,

/s/

Vlad Filat
Prim-Ministru
Guvernul Republicii Moldova

/s/

Valeriu Lazăr
Viceprim-Ministru
Ministrul Economiei

/s/

Veaceslav Negruța
Ministrul Finanțelor

/s/

Dorin Drăguțanu
Guvernator
Banca Națională a Moldovei

Anexă: Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și financiare

ANEXA II: MEMORANDUMUL SUPLIMENTAR CU PRIVIRE LA POLITICILE ECONOMICE SI FINANCIARE

30 iunie 2010

1. Prezentul document completează și actualizează Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare (MPEF) semnat de către autoritățile Republicii Moldova la 14 ianuarie 2010, pentru a reflecta evoluțiile macroeconomice recente și a introduce ajustări în politici, precum și a include politici suplimentare necesare pentru a atinge obiectivele din program. Autoritățile își păstrează angajamentul de a-și îndeplini obligațiile asumate anterior în cadrul programului.

I. CADRUL MACROECONOMIC REVIZUIT

2. **De la începutul anului 2010 până în prezent, creșterea economică a fost mai bună decât s-a anticipat, însă recuperarea completă a economiei va fi treptată.** PIB-ul real și-a revenit puternic în ultimul trimestru al anului 2009, iar pentru acest an prognozăm o creștere mai mare a PIB-ului, de 2,5 procente. Totuși, având în vedere condițiile de creditare încă dificile, precum și reformele structurale ce necesită timp pentru a da roade, după toate aparențele economia va crește, însă treptat, până la nivelul de 3,6 la sută în 2011 și 5 la sută în 2012. Anticipăm că exporturile și investițiile vor duce la stimularea activității economice pe termen scurt, fiind sprijinite în continuare de reformele de liberalizare a comerțului, conjunctura externă mai favorabilă și competitivitatea mai bună. Între timp, consumul va rămâne, probabil, în urmă, din cauza creșterii prognozate mai lente a veniturilor disponibile și creditelor de consum.

3. **În cazul în care nu se vor produce șocuri externe noi, inflația ar trebui să se întoarcă la nivelul de o singură cifră în 2011.** Fiind alimentată de ajustarea tarifelor la resursele energetice, deprecierea leului și majorarea accizelor, inflația pentru douăsprezece luni s-a ridicat la peste 8 la sută în aprilie 2010. În timp ce efectul acestor șocuri poate că deja a trecut, majorarea în continuare a tarifelor la resursele energetice în luna mai ar putea menține presiunea pe termen scurt. Totuși, cererea internă slabă – deși, probabil, în proces de recuperare - conține o inflație de bază (5,5 la sută în aprilie) și ne așteptăm ca inflația totală să scadă până la 6 la sută până la mijlocul anului 2011.

4. **Pe lângă aceasta, îmbunătățirea situației la capitolul venituri a dus la consolidarea poziției bugetare.** Ameliorarea semnificativă a veniturilor la sfârșitul anului 2009 și reducerea unor cheltuieli au menținut deficitul bugetar la nivelul de circa 6,4 procente din PIB în 2009. Veniturile la buget au depășit cifrele planificate și în primul trimestru al anului 2010, iar noi prognozăm la moment venituri fiscale

suplimentare de 0,7 la sută din PIB, față de program, pentru acest an.

5. După o scădere bruscă până la o singură cifră în 2009, deficitul contului curent extern va crește puțin în 2010-2011, înainte de a reîncepe ajustarea sa.

Având în vedere creșterea cererii interne bazate pe importuri și o oarecare deteriorare a condițiilor comerciale, este probabil ca deficitul contului curent să se extindă cu 1-2 la sută din PIB, până la aproximativ 10,5 -11,25 procente din PIB în 2010 -2011. Pe termen mediu, creșterea robustă a exporturilor și recuperarea remitențelor ar trebui să aducă deficitul contului curent spre un echilibru de 7,5 din PIB. Între timp, revigorarea investițiilor străine directe, precum și asistența considerabilă din exterior ar trebui să ofere sprijin adecvat pentru a acoperi necesitățile de finanțare externă ale Moldovei. Totodată, având în vedere faptul că capacitățile țării de a se împrumuta se apropie de limită, contractarea ulterioară a împrumuturilor externe se va produce într-un ritm temperat, pentru a ține sub control datoria externă.

6. Îngrijorările privind stabilitatea sectorului financiar s-au diminuat, pentru moment, însă deblocarea creditării rămâne o prioritate cheie.

Având în vedere faptul, că deteriorarea situației economice în 2009 a dus la scăderea cererii pentru credite, creșterea ponderii creditelor neperformante (peste 17 la sută în aprilie 2010) și percepția mai acută a riscurilor, băncile au acumulat mari rezerve de lichidități și capital. Acest lucru le-a sporit rezistența pe termen scurt față de riscurile potențiale, ceea ce au confirmat și testele privind reacția la situațiile de criză, efectuate cu regularitate de BNM, precum și studiul de diagnosticare realizat de auditorii externi. Însă această prudență a dus, de asemenea, la o scădere puternică și târăgănată a volumului de creditare, începând cu sfârșitul anului 2008, cauzând, astfel, încetinirea procesului de recuperare a economiei.

II. CADRUL REVIZUIT DE POLITICI PENTRU 2010-2011

A. Politica bugetar-fiscală

7. Dezvoltarea unui cadru de politici bugetar-fiscale, ce ar fi proporțional cu resursele țării și orientat spre promovarea creșterii economice, va juca un rol crucial pe termen mediu. Strategia noastră bugetar-fiscală se bazează pe următoarele elemente:

- Eliminarea deficitului bugetar structural mare, pe parcursul mai multor ani, într-un ritm ce s-ar potrivi cu viteza de recuperare a economiei;
- Realizarea unei ajustări bugetar-fiscale, în principal, prin ținerea în frâu a fondului de retribuire a muncii a sectorului public, pe care nu ni-l putem permite, precum și ținerea sub control a cheltuielilor curente puțin prioritare;
- Consolidarea veniturilor în primul rând prin îmbunătățirea administrării fiscale, prin lărgirea bazei de impozitare și reducerea fraudelor și abuzurilor, și

- Folosirea resurselor bugetar-fiscale obținute pentru a spori investițiile în infrastructură și a oferi asistență socială bine direcționată pentru cele mai vulnerabile pături.

8. În concordanță cu această strategie, și reflectând perspectivele mai bune la capitolul venituri, vom adopta un buget rectificat pentru 2010 cu un deficit de 5.4 la sută din PIB, ca acțiune prealabilă. Mai concret, guvernul va utiliza veniturile suplimentare estimate la 1,5 miliarde de lei, pentru reducerea deficitului bugetar cu 0,9 miliarde de lei, menținând astfel în linii mari viteza planificată de ajustare bugetar-fiscală structurală, și finanțând cheltuieli esențiale suplimentare cu destinație socială prioritară (0,5 miliarde de lei) și investițiile publice (0,3 miliarde de lei). Facturile mai mari pentru serviciile comunale și progresul mai lent decât s-a așteptat în reformarea procesului de procurări și control financiar intern necesită o majorare cu 0,3 miliarde de lei a cheltuielilor pentru bunuri și servicii ale instituțiilor publice, pe care le compensăm din economiile atinse la cheltuielile pentru deservirea datoriei și alte cheltuieli curente. Toate celelalte limitări de cheltuieli programate anterior vor fi menținute. Autoritățile municipiului Chișinău se vor abține de la efectuarea oricăror plăți angajaților din sistemul bugetar municipal, dacă ele nu au fost anterior incluse în buget, cu excepția unor sume limitate destinate compensațiilor legate de majorarea tarifelor la agentul termic. Obiectivele programului pentru septembrie și decembrie 2010 vor fi revizuite în modul corespunzător și solicităm modificarea respectivă a criteriului de performanță vizând deficitul bugetului guvernului general pentru septembrie 2010.

9. Eforturile de consolidare bugetar-fiscală prin limitarea cheltuielilor curente, vor continua în anul viitor. Pentru a accelera ajustarea structurală bugetară curentă, noi ne vom pune scopul să reducem în continuare deficitul bugetar până la 3,4 la sută din PIB în 2011, creând, în același timp, spațiu pentru majorarea cheltuielilor de capital de importanță strategică. Acest lucru va fi realizat în principal prin continuarea optimizării cheltuielilor curente (1,2 la sută din PIB), susținute prin limitarea numărului de angajați în sectorul bugetar la 228000 poziții, care se va lăsa să se reducă de la sine, în același timp fiind reorganizate oficiile așa încât să fie eliminate funcțiile permanent vacante. Bugetul, în același timp, va profita de creșterea veniturilor (1 la sută din PIB), în urma îmbunătățirii situației economice, majorării asistenței din contul granturilor și colectării mai bune a impozitelor (¶11).

10. Preocupările de ordin social ce rezultă din prețurile mari la resursele energetice, vor fi abordate prin intermediul programului de asistență socială bine direcționată. Mai concret, până la sfârșitul lunii septembrie 2010, guvernul, în consultare cu partenerii de dezvoltare ai Moldovei, va aproba un cadru de asistență socială, pentru a ajuta familiile vulnerabile să facă față tarifelor mai mari la resursele energetice în cele cinci luni reci ale anului 2011. Noi estimăm costul unui astfel de program la aproximativ 120 milioane de lei și, și vom căuta, la fel ca și în 2010, asistență externă sub formă de granturi, pentru acest scop.

11. **În paralel, vor continua eforturile de a reduce riscurile bugetar-fiscale și a asigura durabilitatea finanțelor publice pe termen mediu.** Următoarele măsuri vor fi combinate cu o serie de reforme structurale planificate (§18-20), pentru a avea un sector public cu o situație financiară bună:

- În scopul reducerii nivelului înalt al cheltuielilor pentru bunuri și servicii, noi implementăm, cu asistența Băncii Mondiale, o reformă a procurărilor publice. Până la finele anului 2010 vom automatiza ofertele pentru livrarea de bunuri și servicii din cadrul agenției centralizate de procurări a guvernului, ceea ce va duce la eficientizarea identificării prețului optim, în consecință reducându-se costurile pentru buget.
- În vederea ameliorării controlului asupra executării bugetului, a fost elaborat un proiect de lege privind controlul financiar intern, care prevede crearea unităților de control intern în cadrul instituțiilor administrației centrale. Planificăm aprobarea acestei legi de Parlament până la finele lunii septembrie 2010, așa încât unitățile să fie pe deplin operaționale până la sfârșitul lunii decembrie 2010.
- Având asigurat sprijinul financiar și tehnic pentru o reformă cuprinzătoare a administrării fiscale, Ministerul Finanțelor va elabora până la sfârșitul lunii iunie 2010 o strategie generală a reformei și un plan de acțiuni cu termene concrete, în conformitate cu propunerile din raportul recent de asistență tehnică a FMI. Până la sfârșitul lunii septembrie 2010, Ministerul Finanțelor va adopta o *strategie de conformare fiscală* pentru anul 2011, care va introduce un proces, bazat pe estimarea riscurilor, de selectare a agenților economici pentru efectuarea controalelor, acest proces având ca scop indentificarea celor care nu sunt incluși integral în baza impozabilă; de asemenea, strategia în cauză va combate practicile de evaluare fiscală și fraudele (**criteriu de performanță structural**). Strategia va servi drept bază pentru dirijarea planurilor operaționale detaliate în domeniul auditului, colectării arieratelor și activităților de deservire a contribuabililor în 2011, ce urmează să fie elaborate până la sfârșitul anului 2010.
- Pentru a preveni utilizarea abuzivă a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, până la 31 iulie 2010 vom modifica hotărârea respectivă a guvernului în vederea introducerii unui mecanism, foarte necesar, de supraveghere și control. În particular, este vorba de un consiliu de medici care să controleze eliberarea certificatelor de boală. Mai mult ca atât, până la 31 decembrie 2010, va fi adoptat un proiect de lege, care ar asigura compatibilitatea mecanismului de indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă cu sistemul de stimulare pentru angajați și angajatori, atribuind responsabilitatea pentru prima zi de concediu de boală angajatului iar a doua zi – angajatorului

(**criteriu de performanță structural**). Legea respectivă va extinde obligația de a achita contribuții sociale către toate persoanele angajate în Moldova, în conformitate cu tratatele bilaterale. Un alt proiect de lege, ce urmează a fi adoptată până la 31 decembrie, 2010, va elimina treptat privilegiile de pensionare timpurie pentru funcționarii publici, judecători și procurori, majorând vârsta de pensionare a acestora cu șase luni în fiecare an, până când se va ajunge la vârsta de pensionare obișnuită (**criteriu de performanță structural**). Toate aceste măsuri vor intra în vigoare imediat după publicarea modificărilor în Monitorul Oficial.

B. Politicile monetară și valutară

12. BNM continuă să-și dezvolte noua strategie de politică monetară, concentrându-se asupra inflației ca ancoră nominală unică. În pofida provocărilor pe termen scurt, eforturile susținute ale BNM de a-și îmbunătăți capacitatea de comunicare și prognoză - inclusiv prin coordonarea mai strânsă cu ministerele și agențiile publice, precum și prin organizarea cu regularitate a conferințelor de presă și prin publicarea rapoartelor de politică monetară - vor contribui la sporirea eficacității politicii monetare pe termen mediu. BNM va analiza posibilitatea de a-și spori flexibilitatea operațională, inclusiv prin extinderea orizontului politicilor și lărgirea intervalului țintă, pentru a se adapta la gradul mai mare de incertitudini și mecanismul de transmisie încă subdezvoltat. Mai mult, BNM va propune modificarea Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei, astfel încât să consolideze în continuare cadrul politicii monetare, inclusiv prin diminuarea intervalului de timp între adoptarea și aplicarea efectivă a schimbărilor survenite în politica monetară. În același timp, BNM va lucra în vederea ameliorării infrastructurii pieței financiare și a operațiunilor sale pentru a asigura alinierea mai bună a ratelor de dobânzi ale bancilor la rata dobânzii de politică monetară.

13. BNM are ca scop aducerea inflației la un interval mijlociu de o singură cifră, evitând în același timp înăsprirea prematură. Tendințele actuale arată că depășirea țintei de 5 ± 1 la sută la finele anului 2010 va fi un fenomen de scurtă durată. Majorările recente ale ratei dobânzii de către BNM (cu 200 puncte de bază) au contribuit la stabilizarea așteptărilor inflaționiste - atenuând, astfel, efectele secundare ale șocurilor asupra ofertei agregate - și la calmarea pieței valutare. Dat fiind că cererea internă nu exercită în prezent presiuni inflaționiste, ar fi oportună o pauză în înăsprirea în continuare a politicii monetare, pentru a reevalua situația privind inflația. Ar putea fi necesare acțiuni suplimentare de restricționare monetară în cazul în care cererea internă se va restabili activ și/sau dacă vor apărea presiuni constante de depreciere. Comunicarea de către BNM a caracterului temporar al efectelor șocurilor ce afectează oferta agregată asupra inflației și angajamentul de a se abține de la finanțarea directă a economiei de către banca centrală sunt extrem de importante, mai ales în contextul menținerii responsabilității și independenței băncii centrale. Intervențiile BNM pe piața

valutară vor continua să fie orientate spre atenuarea fluctuațiilor eratice, dar nu vor opune rezistență presiunilor persistente de depreciere.

C. Politica din sectorul financiar

14. În pofida reducerii tensiunilor momentane din sectorul financiar, este totuși necesară o planificare riguroasă pentru situații neprevăzute ca măsură de protecție contra riscurilor viitoare. Suplimentar la fortificarea preconizată a legislației privind reglementarea băncilor, mai sunt necesare acțiuni instituționale în vederea asigurării unei coordonări adecvate între agenții și delimitării clare a responsabilităților, precum și realizării unor acțiuni prompte în cazul șocurilor financiare extraordinare. În acest context, către finele lunii iunie 2010 va fi creat un Comitet de stabilitate financiară de nivel înalt, care va include factorii de decizie de rang înalt din cadrul instituțiilor ce ar putea fi implicate în soluționarea situațiilor financiare de urgență. Mai mult decât atât, către finele lunii decembrie 2010 aceste instituții vor semna un memorandum de înțelegere, în care vor fi fixate procedurile de coordonare și vor fi stipulate clar responsabilitățile fiecăreia în situații de criză în sectorul financiar (criteriu de performanță structurală). Aceste măsuri vor crea un cadru pentru pregătirea unor planuri operaționale detaliate pentru situații neprevăzute, precum și a modificărilor necesare ale legislației pe parcursul anului 2011.

15. **Între timp, ne vom axa pe eliminarea barierelor din calea creditării bancare prin facilitarea reglementării datoriilor problematice și consolidarea cadrului de asigurare a respectării condițiilor contractuale.** Relansarea creditării se va facilita prin diminuarea duratei și sporirea previzibilității executării gajului de către bănci și prin consolidarea stimulentei regulatorii pentru ca băncile să restructureze creditele neperformante. Cu acest scop, noi vom examina posibilitatea de a face regulamentele BNM mai favorabile pentru restructurarea datoriilor, inclusiv permițând o reclasificare mai promptă a creditelor restructurate în categorii cu risc mai mic. Mai mult, noi vom pregăti amendamente la:

- legislația privind executarea gajului bunurilor imobile, ceea ce va permite exercitarea rapidă a gajului, preferabil fără soluționarea obligatorie pe cale judiciară a disputelor dintre creditor și debitor, fiind, însă, asigurată protecția adecvată a debitorului, inclusiv prin intermediul procedurilor de licitare rapide și transparente;
- legislația privind insolvabilitatea, pentru a facilita restructurarea întreprinderilor viabile, între altele prin stabilirea unui termen maxim din momentul inițierii procedurii (preliminare) de insolvabilitate, pe parcursul căreia creditorii garantați nu au dreptul să-și valorifice bunurile grevate cu gaj și la expirarea căruia creditorului garantat i se va acorda împuternicirea de a dispune de bunurile grevate cu gaj, în conformitate cu prevederile legale. Aceasta va crea stimulente pentru debitori și creditori ca să negocieze un plan de restructurare și să evite lichidările de durată. Modificările, de asemenea, vor stabili o procedură opțională ce ar permite instanțelor de judecată să aprobe rapid planuri de restructurare, cu susținerea majorității calificate a creditorilor,

în așa fel limitându-se posibilitatea de blocare a restructurării de către creditorii minoritari;

- alte acte legislative relevante, după necesitate, pentru a atinge obiectivele menționate mai sus.

Până la 15 iunie 2010 noi vom institui un grup de experți care să întrunească reprezentanții tuturor părților relevante, care va elabora aceste modificări și va examina și alte măsuri necesare care ar contribui la atingerea obiectivelor sus-menționate. Dacă va fi necesar, vom solicita asistență tehnică din partea FMI și altor parteneri. Grupul de experți va pregăti prima variantă a modificărilor și o va pune la dispoziția personalului FMI până la 15 octombrie 2010. Guvernul va adopta modificările la legislație și le va prezenta spre aprobare Parlamentului până la finele anului 2010 (**criteriu de performanță structurală**).

D. Reforme structurale

Îmbunătățirea mediului de afaceri

16. Eforturile noastre se vor axa pe reducerea birocrăției și stimularea investițiilor private și exporturilor. Deja am eliminat un șir de restricții la export și import și am simplificat procedurile de licențiere și control vamal (MPEF din 14 ianuarie 2010, ¶21). Plus la aceasta, noi vom realiza suplimentar următoarele măsuri:

- Până la finele lunii septembrie 2010 noi vom simplifica regimul TVA prin extinderea pe întreg teritoriul țării a opțiunii de a primi restituirile TVA pentru achiziții de bunuri pentru investiții, începând cu anul 2011 (**criteriu de performanță structurală**). Vor fi, de asemenea, examinate și alte opțiuni în vederea simplificării regimului TVA, în particular pentru exportatori.
- Costul activităților de afaceri va fi redus prin reducerea numărului (frecvenței) controalelor întreprinderilor din partea diferitor agenții de stat și simplificarea accesului la semnăturile digitale. Aceste măsuri vor fi realizate până la finele lunii octombrie 2010. Între timp, vom continua revizuirea și simplificarea cadrului de reglementare a activității de afaceri și cerințelor privind eliberarea autorizațiilor, inclusiv a mecanismului de eliberare a certificatelor sanitare și veterinare. Pentru promovarea comerțului, vom extinde prestarea serviciilor în baza ghișeului unic pentru agenții economici și asupra administrația vamală, în același timp asigurând capacitățile informaționale adecvate pentru a permite schimbul automatizat de date și procesarea electronică a documentelor. Capacitățile MIEPO vor fi consolidate în continuare, cu scopul transformării organizației într-un ghișeu unic care să ofere un spectru larg de servicii de consultanță pentru exportatori și investitori.
- În vederea stimulării investițiilor private și consolidării protecției drepturilor investitorilor, vom revizui și modifica, după necesitate, legislația aferentă cadrului investițional, inclusiv legile vizând societățile pe acțiuni, activitatea de antreprenariat și de business, piețele de capital.

- Vom modifica Codul Funciar și alte acte normative aferente pentru a simplifica procedura de schimbare a categoriei de folosință a terenurilor agricole în terenuri pentru alte necesități de afaceri.

Sporirea eficienței sectorului public

17. **O economie modernă necesită un serviciu public eficient și motivat.** Conform planurilor noastre, vom purcede treptat la introducerea unui nou sistem de salarizare bazat pe merite și performanță pentru angajații din sectorul public. Ca un prim pas, până la finele anului 2010 guvernul va finaliza descrierea funcțiilor posturilor și responsabilităților și va evalua necesitatea de restructurare a instituțiilor și serviciilor. Acest sistem nu va genera o creștere semnificativă a fondului de retribuire a muncii în sectorul public și va fi pus în aplicare până la sfârșitul lunii septembrie 2011.

18. **Sectorul învățământului este supraponderat, neajustat integral necesităților economiei și constituie un impediment major în calea creșterii și durabilității bugetar-fiscale, fiind necesare acțiuni imediate de remediere.** Strategia noastră este de a elimina capacitățile în exces, ceea ce ne va permite să avem un sistem de învățământ mai rațional și mai bine utilizat, cu un personal bine remunerat și instruit adecvat.

- Conform planurilor noastre, până la finele lunii iunie va fi adoptată o decizie a guvernului privind comasarea a zece școli profesionale, acțiune care, de rând cu stoparea admiterii studenților noi în trei colegii pedagogice începând cu luna septembrie 2010, va permite utilizarea resurselor pentru îmbunătățirea condițiilor în alte școli. Anticipăm sporirea eficienței în continuare în rezultatul reducerii numărului de clase din școlile medii, începând cu anul școlar 2010/2011, precum și în rezultatul acordării instituțiilor de învățământ a unui grad mai mare de libertate în ceea ce privește generarea veniturilor în baza patrimoniului propriu.
- În continuare, vom continua pregătirile pentru o reformă cuprinzătoare a învățământului. Ea va urmări consolidarea școlilor, iar economiile imediate vor fi utilizate, în mare parte, pentru îmbunătățirea calității serviciilor în școli, procurarea unui număr mare de autobuze școlare și reparația drumurilor pe rutele autobuzelor școlare. În așteptarea rezultatelor proiectelor pilot din două raioane și ale studiului de fezabilitate național, care va fi lansat în vara anului curent, , avem ca scop pregătirea, în cooperare cu Banca Mondială, a unui grafic pentru realizarea programului de optimizare a rețelei școlare până la finele anului 2010.

19. **Ne asumăm în continuare angajamentul de a realiza o strategie credibilă pentru soluționarea problemelor structurale din sectorul energetic, care de mult timp epuizează resursele publice.** Istoria îndelungată de stabilire a tarifelor la încălzire din considerente politice deja a dus la falimentarea companiei de termoficare Termocom și a generat mari arierate interne și externe la achitarea pentru gazele

naturale, problema agravându-se în urma efectelor negative în lanț, cauzate de investițiile insuficiente și coordonarea inadecvată a acțiunilor între creditori, companiile de servicii comunale și autorități. Pentru remedierea situației, strategia noastră va include următoarele elemente:

- Până la finele lunii decembrie 2010, Ministerul Economiei, Primăria Municipiului Chișinău și întreprinderile cheie din sectorul termoenergetic, în baza consultărilor cu personalul Băncii Mondiale și FMI, vor ajunge la o înțelegere asupra unui plan de restructurare a acestui sector, inclusiv a Termocom-ului (**criteriu de performanță structurală**).
- Până atunci, trebuie menținută capacitatea Termocom-ului de a funcționa printr-un cadru credibil de coordonare a acțiunilor între creditori. Cu acest scop, vom încheia, până la 15 iunie 2010, un memorandum de înțelegere, semnat de Ministerul Economiei, Termocom, creditorii săi principali și Primăria Municipiului Chișinău. Memorandumul va include următoarele elementele principale: i) metoda de distribuire a încasărilor bănești ale Termocom-ului, care îi va permite companiei să achite plățile curente în 2010 și să se pregătească de sezonul de încălzire 2010/2011, ținând cont de întârzierile în colectarea plăților; (ii) abținerea creditorilor de la blocarea conturilor bancare ale Termocom, pentru a-i permite să funcționeze normal, cu condiția respectării memorandumului de înțelegere; (iii) se va urmări ca reglementarea datoriilor istorice ale Termocom-ului (acumulate până la finele anului 2009) să se realizeze, în principal, prin vânzare/schimb de active.
- Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE), în conformitate cu competențele și metodologia sa, va continua stabilirea tarifelor la nivele ce nu duc la acumularea arieratelor și pierderilor la întreprinderile de utilități publice.
- Deoarece a fost obținută asistență financiară din partea Agenției suedeze pentru dezvoltare și cooperare internațională (SIDA), ANRE, în consultare cu SIDA, Banca Mondială și FMI, va selecta până la finele lunii iunie 2010 un auditor internațional cu renume, care va realiza auditul financiar al Termocom-ului, ce urmează a fi finalizat până la finele lunii septembrie 2010. Rezultatele auditului, împreună cu rezultatele auditului efectuat de ANRE, vor sta la baza planului de restructurare a Termocom-ului.
- În companiile de servicii comunale mai persistă normele salariale tarifare moștenite din trecut, care sunt fixate în raport cu salariul minim, ceea ce duce la creșterea nejustificată a cheltuielilor salariale în aceste companii la fiecare majorare a salariului minim. Pentru a atenua impactul acestei practici asupra tarifelor, ANRE va permite includerea în tarife doar a indexării fondului de retribuire a muncii la nivelul inflației, precum și a impactului majorării salariului minim aprobat asupra salariilor mai mici decât salariul minim, permițând companiilor prestatoare de servicii comunale să realizeze majorări suplimentare ale salariilor doar din contul profitului și sporirii eficienței.

20. **Odată cu îmbunătățirea treptată a climatului pentru investiții externe, guvernul va relua eforturile de a deetatiza activele non-prioritare.** Către finele anului 2010 guvernul, cu suportul instituțiilor financiare internaționale, va explora posibilitatea de a selecta o companie de consultanță ce va examina și va propune opțiuni referitor la dezvoltarea sectorului de telecomunicații, inclusiv prin deetatizarea Moldtelecom-ului. În același timp, până la finele anului 2010, guvernul va analiza lista activelor statului și va pregăti un orar de deetatizare a altor companii publice, în scopul facilitării procesului de liberalizare în sectoarele cheie, în particular în transportul aero și feroviar.

E. Monitorizarea Programului

21. **Programul va fi monitorizat în baza revizuirilor semi-anuale, acțiunilor prealabile, criteriilor de performanță cantitative și țintelor indicative, precum și a criteriilor de performanță structurale.** Etapele procurărilor în cadrul programului și graficul revizuirilor sunt expuse în tabelul 1 al prezentului memorandum. Se preconizează ca a doua revizuire a programului să fie finalizată până la 31 decembrie 2010, iar a treia – până la 30 iunie 2011. Lista criteriilor cantitative de performanță și a țintelor indicative rămâne așa cum este redată în ¶27 al MPEF din 14 ianuarie 2010. Indicatorii stabiliți ca criterii de performanță vor servi, de asemenea, ca ținte indicative pentru finele lunii decembrie 2010. Criteriul cantitativ de performanță cu privire la plafonul deficitului bugetului guvernului general pentru 30 septembrie 2010 a fost revăzut în concordanță cu previziunile bugetar-fiscale actualizate (tabelul 2). Țintele cantitative indicative stabilite pentru 30 septembrie 2010 și 31 decembrie 2010 au fost revăzute, de asemenea. Au fost stabilite criterii noi de performanță și ținte indicative noi pentru 31 martie 2011 (tabelul 2). Acțiunile prealabile pentru realizarea primei revizuiți și criteriile de performanță structurală sunt expuse în Tabelul 3. Acțiunile prealabile și criteriile de performanță structurală pentru revizuirea a treia vor fi determinate mai precis la etapa celei de-a doua revizuiți. Înțelegerile cu privire la criteriile cantitative de performanță descrise în prezentul memorandum sunt expuse mai detaliat în Memorandumul tehnic de înțelegere anexat la MPEF din 14 ianuarie 2010.

22. **În conformitate cu procedurile de recurgere la Mecanismul de creditare extinsă al Fondului (ECF), noi vom prezenta FMI și Băncii Mondiale un raport anual cu privire la implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare (2008-2011) până la finele lunii octombrie 2010.** Raportul va reflecta progresul în reducerea sărăciei pe parcursul perioadei cu cele mai recente statistici și va actualiza obiectivele vizând reducerea sărăciei pe 2011.

Tabelul 1. Moldova: Debursarea fondurilor și termenii de efectuare a revizuirilor în conformitate cu aranjamentele ECF/EFF 1

Data disponibilității	Condiții	(milioane de DST)			Procent din cotă		
		din care			din care		
		Total	ECF	EFF	Total	ECF	EFF
29 ianuarie 2010	Aprobarea programului de către Consiliul de directori executivi al FMI	60.00	40.00	20.00	48.70%	32.5%	16.2%
30 iunie 2010	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii martie și finalizarea primei revizurii	60.00	40.00	20.00	48.70%	32.5%	16.2%
31 decembrie 2010	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii septembrie și finalizarea celei de-a doua revizurii	50.00	40.00	10.00	40.58%	32.5%	8.1%
30 iunie 2011	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii martie și finalizarea celei de-a treia revizurii	50.00	20.00	30.00	40.58%	16.2%	24.4%
31 decembrie 2011	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii septembrie și finalizarea celei de-a patra revizurii	50.00	16.96	33.04	40.58%	13.8%	26.8%
30 iunie 2012	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii martie și finalizarea celei de-a cincea revizurii	50.00	13.92	36.08	40.58%	11.3%	29.3%
31 decembrie 2012	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii septembrie și finalizarea celei de-a șasea revizurii	49.60	13.92	35.68	40.26%	11.3%	29.0%
	Total	369.60	184.80	184.80	300.0%	150.0%	150.0%

Sursă: Estimările și prognozele personalului FMI.

Notă: Suma totală în valoare de 95 milioane de DST, alocată în cadrul ECF, va fi debursată Ministerului Finanțelor pe contul BNM, pentru susținere bugetară. Această sumă va fi împărțită între primele trei achiziții, după cum urmează: (i) 40 milioane de DST din prima procurare; (ii) 40 milioane de DST din a doua procurare și (iii) 15 milioane de DST din a treia procurare.

1/ Cota Moldovei este egală cu 123.2 milioane de DST.

Tabelul 2. Moldova: Criteriile cantitative de performanță și țintele indicative, decembrie 2009-martie 2011
(cumulativ de la începutul anului calendaristic, în milioane de lei moldovenești, dacă nu este indicat altfel)

	2009	2010				2011			
	31 dec.	31 mar.	30 iunie	30 sep.	31 dec.	31 mar.			
		Criterii de performanță de program ajustat	Indicativ	Criterii de performanță de program ajustat	Indicativ de program ajustat	Criterii de perfor- manță			
1. Criterii cantitative de performanță									
Plafonul privind deficitul total de casa al guvernului general 1		1161	1087	2254	3308	2711	4474	3596	685
Efectiv	3837		869						
Plafon privind activele interne nete ale BNM (stoc) /2,3		-5834	-5576	-6411	-6661		-5867	-6224	-5594
Efectiv	-6036		-5978						
Nivelul minim al stocului rezervelor internaționale nete ale BNM (stoc, milioane dolari SUA) /2,3		1351	1330	1407	1436		1430	1464	1430
Efectiv	1341		1351						
Plafon privind contractarea sau garantarea datoriilor externe neconcesionale de către guvernul general (milioane dolari SUA) /2		65		125	125		125		50
Efectiv	...	15							
2. Criterii permanente de performanță									
Plafon privind acumularea arieratelor la plăți externe (milioane dolari SUA) /2		0		0	0		0		0
Efectiv	0	0							
3. Tinte indicative									
Plafonul privind baza monetară (stoc) /3		10784		10889	10999	11330	11716	11780	11990
Efectiv	10456	10644							
Plafonul privind modificarea arieratelor la cheltuieli interne /4		0		0	0	-82	0	-107	0
Efectiv	459	-57							
Plafonul privind fondul de retribuire a muncii al guvernului general		1888		3905	5665	5717	7531	7550	1830
Efectiv	7000	1735							
Nivelul minim privind cheltuielile sociale prioritare ale guvernului general /5		2161		4504	7005	7054	9317	9634	2369
Efectiv	6370	2211							
Pentru referință:									
Granturi bugetare în cadrul asistenței macro-financiare din partea CE (milioane EURO)		0		25	25		50		0
Efectiv	0	0							
a proiectelor prin granturi si imprumuturi ale Comisiei Europene si Bancii Mondiale (milioane dolari SUA)		33		126	169		243	232	20
Efectiv	0	12							
Imprumuturi finanțate din exterior pentru		175		441	924	702	1117	1070	299
Efectiv	456	104							

Sursă: Autoritățile Moldovei și estimările și prognozele personalului FMI

1/ Ajustări ce se aplică la plafonul deficitului total de casă al bugetului guvernului general

2/ Ținta programului se bazează pe ratele de schimb prevăzute de program

3/ Ajustări ce se aplică la plafonul activelor interne nete, nivelul minim al rezervelor internaționale nete și plafonul la baza monetară

4/ Suma la finele lunii decembrie 2009 se referă la stocul la această dată.

5/ Cheltuielile sociale prioritare ale bugetului guvernului general reprezintă o sumă a cheltuielilor esențiale și recurente, direcționate pentru asistență socială

Tabelul 3. Acțiuni prealabile și criteriile de performanță structurală¹

Măsuri	Termene	Situația	Obiective
Acțiuni prealabile pentru aprobarea programului			
Aprobarea de către Parlament a bugetului rectificat pentru 2009 cu ținta deficitului stabilită în conformitate cu MEFP (¶10).	AP	îndeplinit	A aduce alocațiile bugetare în conformitate cu resursele disponibile
Aprobarea de către Parlament a bugetului pentru 2010 cu ținta deficitului stabilită în conformitate cu MEFP (¶13).	AP	îndeplinit	A facilita stabilitatea macroeconomică și a aplană riscurile pentru sustenabilitatea fiscală
Aprobarea de către Parlament a modificărilor la Legea cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar Nr. 355 pentru a aduce salariile în conformitate cu alocațiile fondului de salarizare în bugetul 2010 și cu MPEF (¶13).	AP	îndeplinit	A asigura credibilitatea bugetului și a raționaliza cheltuielile de salarizare pentru a majora resursele disponibile pentru investiții și protecție socială
Rezervele internaționale nete a BNM, conform TMU, la finele lui decembrie se vor cifra la US\$1300 milioane (¶18).	AP	îndeplinit	A asigura un nivel adecvat a rezervelor și a spori încrederea pieței prin compensarea în parte a pierderilor din rezerve la începutul anului 2009
Aprobarea de către Parlament a cadrului legislativ pentru transferarea către ANRE a competențelor de a stabili direct tarifele pentru agentul termic în locul stabilirii actuale indirecte de către autoritățile municipale (¶24).	AP	îndeplinit	A depolitiza stabilirea tarifelor și a stimula acoperirea costurilor în sectorul de încălzire centralizată.
Noile tarife la energia termică, care vor fi aprobate de ANRE până la 14 ianuarie 2010, vor asigura recuperarea, cel puțin, a costurilor variabile și de amortizare și vor avea caracter obligatoriu din punct de vedere juridic (¶24).	AP	îndeplinit	A aplană riscurile fiscale generate de tarifele neadecvate
Criteriile de performanță structurală			
Guvernul va adopta un plan care va permite expansiunea rapidă a noului sistem direcționat de asistență socială în vederea acoperirii a cel puțin 2/3 a recipienților eligibili până în finele 2010 (¶25)	31-Mar-10	îndeplinit	A rectifica sistemul fragmentat și a îmbunătăți eficiența prestațiilor sociale pe durata recesiunii
Aprobarea de către Guvern și prezentarea spre examinare Parlamentului a modificărilor la Legea Instituțiilor Financiare, în scopul consolidării instrumentelor pentru soluționarea situației băncilor problematice (¶19)	15-Feb-10	îndeplinit, cu o reținere	A facilita soluționarea rapidă a problemelor grave cu care se confruntă băncile
BNM va culege și va împărtăși cu FMI rezultatele studiilor diagnostice în derulare în toate băncile care se conduc de metodele conservative de evaluare a activelor convenite anterior cu FMI (¶20)	15-Feb-10	îndeplinit	A identifica vulnerabilitățile sistemului bancar
Aprobarea de către Guvern și prezentarea spre examinare Parlamentului, a modificărilor la Legea cu privire la garantarea depozitelor persoanelor fizice în sistemul bancar, ceea ce va permite deponenților o accesare timpurie la depozite în cazul falimentării unei bănci (¶19).	15-Apr-10	îndeplinit, cu o reținere	A permite deponenților o accesare timpurie la resursele depozitate și ca urmare, a consolida încrederea față de sistemul bancar

¹ Numărul ce apare la sfârșitul fiecărui alineat se referă la alineatul respectiv din MPEF din 14 ianuarie, 2010.

Tabelul 3. Acțiunile prealabile și criteriile de performanță structurală (continuare)¹

Măsuri	Termene	Situația	Obiective
Acțiuni prealabile în cadrul primei revizuirii a programului			
Aprobarea de către Parlament a bugetului rectificat pentru 2010 cu ținta deficitului stabilită în conformitate cu MPEF suplimentar (¶8).	AP		A menține ritmul programat de ajustare fiscală structurală, având în vedere recuperarea mai rapidă a economiei decât s-a anticipat
Criterii de performanță structurală			
Consolidarea și administrarea bugetar-fiscală			
Ministerul Finanțelor va adopta o strategie de conformare fiscală pentru anul 2011, care va introduce un proces, bazat pe estimarea riscurilor, de selectare a agenților economici pentru efectuarea controalelor, acest proces având ca scop indentificarea celor care nu sunt incluși integral în baza impozabilă; de asemenea, strategia în cauză va combate practicile de evaluare fiscală și fraudele (¶11).	30-Sep-10		A spori colectarea taxelor, a reduce povara administrativă asupra contribuabililor ce se conformează, și a îmbunătăți activitățile de deservire a contribuabililor în 2011.
Parlamentul va adopta un proiect de lege care va elimina treptat privilegiile de pensionare timpurie pentru funcționarii publici, judecători și procurori (¶11).	31-Dec-10		A îmbunătăți durabilitatea financiară a sistemului de asigurări sociale și a permite rate mai ridicate de înlocuire pe viitor.
Parlamentul va adopta un proiect de lege privind redistribuirea sarcinii de achitare a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă între angajați, angajatori și CNAS (¶11).	31-Dec-10		A elimina abuzurile din sistem și a îmbunătăți sistemul de stimulare a angajatorilor de monitorizare a absențelor angajaților.
Stabilitatea financiară			
Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, BNM, CNPF și FGDSB vor semna un memorandum de înțelegere, în care se vor fi fixate procedurile de coordonare și vor fi stipulate clar responsabilitățile fiecăreia în situații de criză în sectorul financiar (¶14).	31-Dec-10		A asigura reacționarea rapidă la situațiile financiare de urgență, a nu admite retragerea în masă a depunerilor bancare și producerea efectelor secundare, precum și a spori încrederea publicului în sectorul bancar
Guvernul va aproba și prezenta Parlamentului spre examinare modificări la legislație care vor facilita procesul de restructurare a datoriilor compromise ale băncilor și procedurile de executare a gajului (¶15)	31-Dec-10		A asana bilanțurile băncilor și a reduce obstacolele structurale pentru creditarea bancară
Suținerea procesului de creștere economică și atenuarea riscurilor bugetar-fiscale			
Guvernul va aproba un proiect de modificare a legislației în vederea extinderii pe întreg teritoriul țării a opțiunii de a primi restituirile TVA pentru achiziții de bunuri pentru investiții (¶16).	30-Sep-10		A îmbunătăți climatul de afaceri și a promova investițiile
Ministerul Economiei, Primăria Municipiului Chișinău și întreprinderile cheie din sectorul termoelectric vor ajunge la o înțelegere asupra unui plan de restructurare a acestui sector, inclusiv a Termocom-ului (¶19).	31-Dec-10		A asigura o situație financiară durabilă în sectorul de termoficare

¹ Numărul ce apare la sfârșitul fiecărui alineat se referă la alineatul respectiv din MSPEF.